

*“Nie każdy musi być wielkim
człowiekiem. Być człowiekiem
- to już bardzo dużo”*

Albert Camus

www.zmianywzyciu.pl

I. Chrzest „Chrzest” w Encyklopedii KUL- u.doc

Na przełomie 996 i 997 r. na zaproszenie władcy przybył do Gniezna biskup praski Wojciech. Księżę pomógł mu w przygotowaniu wyprawy misyjnej do pogańskich plemion Prusów, zamieszkujących tereny nad Bałtykiem. w 997 r. biskup bez przeszkód dotarł na ziemie pruskie i zaczął nawracać tamtejszą ludność na chrześcijaństwo. Wkrótce jednak złamał miejscowe obyczaje, za co został pojmany i zabity przez poga. Ciało Wojciecha były dla władcy Polski tak cenne, że zgodził się wykupić je od Prusów, a za szczątki zapłacił tyle, ile ważyły zwłoki męczennika.

- <http://blogpowtorzeniowy.blogspot.com/2015/12/egzamin-probne-historia.html>

1

2

3

4

Tu chrzest

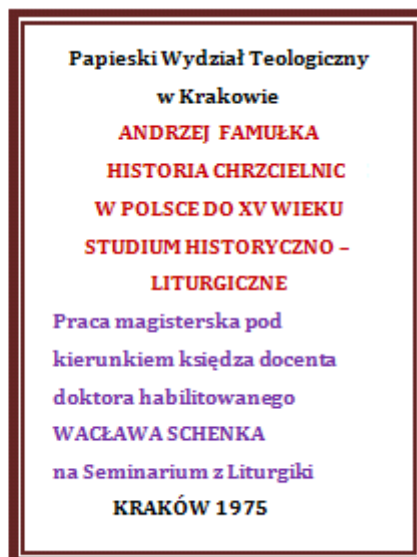
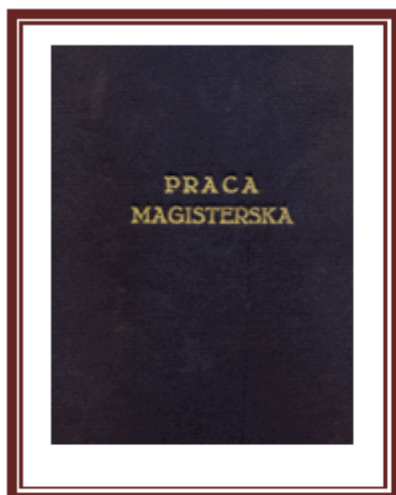
Mieszka

<http://www.poznan.pl/mim/trakt/chrzest-mieszka-i-dobra-wola-czy-konieczny-warunek,p,14030,21987.html>

- [baptysterium](#)
- [chrzcielnica](#)
- [chrzest Polski](#)
- [inicjacja](#)
- [katechumenat](#)

[Baptysterium we Florencji](#)

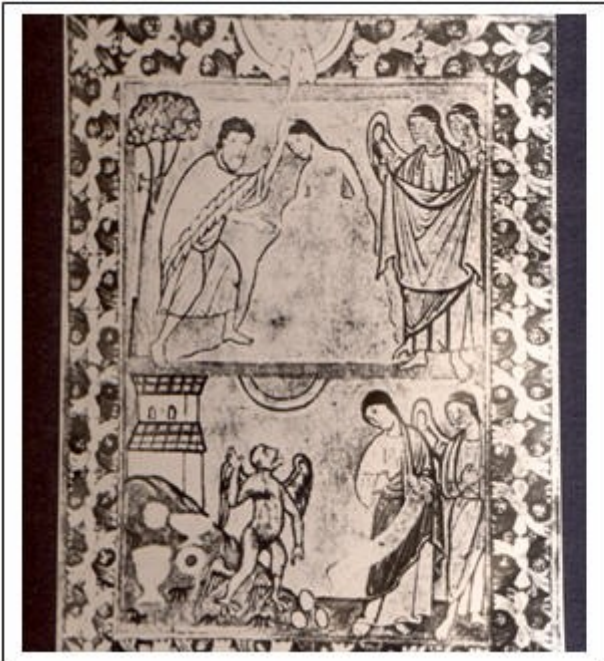

**Praca niniejsza ukazuje historię chrzcielnic w Polsce do XV wieku ;
chrzcielnice stylu romańskiego i gotyckiego. Jest to Studium Historyczno-Liturgiczne.**

Dotychczas temat ten był tylko częściowo opracowany. W "Katalogach Zabytków Sztuki w Polsce" znajdują się tylko wzmianki o chrzcielnicach odnośnie czasu powstania, stylu i wyglądu zewnętrznego. Dubowski opisuje chrzcielnice Wielkopolski. W "Rocznikach Krakowskich" opisywane są chrzcielnice Małopolski. O niektórych chrzcielnicach podaje pewne wiadomości "Encyklopedia Staropolska Ilustrowana" oraz A. Nowowiejski - "Wykład Liturgii Kościoła Katolickiego".

O chrzcielnicach w Legnicy i Lublinie są monografie K. Ciechanowskiego - "W sprawie datowania chrzcielnic Legnickie", M. Pietrusińskiej - "PROTOGOTYCKA chrzcielnica w Legnicy" i J. KUCZYŃSKIEJ MĘDREK - "Gotycka chrzcielnica brązowa w kościele katedralnym w Lublinie". O chrzcielnicach w CHRZĄSZCZYCACH pisze P. Frankiewicz, H. Gołasz o chrzcielnicach w ŁAWIE. Korzystałem również z "Katalogu Pracowni Inwentaryzacji Zabytków Sztuki", a także z "Archiwum Fotograficznego Instytutu Sztuki PAN" w Warszawie / Instytut Sztuki PAN, ul. Długa 26/28, skrytka pocztowa 994, 00-950 Warszawa/.

O niektórych chrzcielnicach dowiedziałem się z "Kronik Parafialnych" / Elbląg, Czchów, Łosina Górna/. Wielu chrzcielnicami nikt dotychczas się nie zajął, nie zostały one przez nikogo opisane. Ważną rzeczą w opisie są rozmiary chrzcielnic; szczególnie rozmiary miednicy /głębokość, średnica/, gdyż wskazują a sposób udzielania Chrztu Świętego / przez zanurzenie , a w płytkich chrzcielnicach przez polanie/. Interesującym też zagadnieniem jest również znaczenie kształtu chrzcielnic / kielich, ośmiobok/, a także treść płaskorzeźb i herby umieszczone na chrzcielnicach. Ikonografia X- XII wieku ukazuje sposób udzielania chrztu. Katechumen był zanurzony do bioder w wodzie znajdującej się w kadzi. Ten sposób chrztu przedstawia jedna ze scen Chrztu Chrystusa z 900 roku - LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE; T.IX, FREIBURG 1937, po kol. 1020; miniatura z X wieku - LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE; T.IX, FREIBURG 1937, po kol. 1119; jedna ze scen "Drzwi Gnieźnieńskich" red. M. WALICKI, Warszawa 1959, s. 81, ryc. 33 - dotycząca chrztu PRUSAKÓW, /por. chrzest nagiego katechumena w kadzi na chrzcielnicach z kościoła Św. Bartłomieja w Liege ; RENIERA de Huy fragment 1107-1118/, miniatura z XII wieku przedstawiająca Chrystusa zanurzonego w wodzie do bioder "Ewangeliarz Kruszwicki" HELMARSHAUSEN, Gniezno 1160-70, Biblioteka Kapitulna , miniatura całostronicowa :

a także jedna ze scen z chrzcielnicy
Legnickiej z XIII wieku:

Najstarszy opis chrztu na ziemiach polskich zawiera Żywot Świętego Ottona, Apostoła Pomorza /1139r./, spisany przez HERBORDA. Opisany jest tam chrzest Pyrzyć; "Pomniki dziejowe Polski" seria II, t. VII, Warszawa 1966, Liber SECUNDUS 4. W ziemi były umieszczone kadzie z wodą i chrzczono przez zanurzenie głowy, stojącego w wodzie katechumena. Dokładna ocena wartości historycznej "ŻYWOTU ŚWIĘTEGO OTTONA" jest w tej chwili jeszcze dyskusyjna - SCHENK W; "Z dziejów liturgii w Polsce", w: "Księga tysiąclecia katolicyzmu w Polsce", red. RECHOWICZ M. ks., Lublin 1969, s. 157 - ale nie ulega wątpliwości, że wtedy w ten sposób udzielano chrztu świętego.

Ludność w naszym kraju w XI wieku była już zasadniczo ochrzczona. Chrzest ludzi dorosłych poczyna więc stopniowo zanikać. Wraca znów w XIV i XV wieku przy chrzcie Litwy i Żmudzi. /Chrzest odbywał się przez zanurzenie. por. SCHENK W. ks., "Z dziejów liturgii w Polsce", 158n.

W XI wieku pojawiają się w naszym kraju chrzcielnice nowego typu, znacznie mniejszych rozmiarów, dostosowane do chrztu dzieci. A oto przykład - chrzcielnica w CHRZAŚCZYCACH:

Bodzentyn 1440 rok

CHRZCIELNICE STYLU GOTYCKIEGO

Budowano je w kształcie wieży lub kielicha okrągłego, albo ośmiobocznego. Dodawano też przykrycie celem uniemożliwienia kradzieży, nadużyć i czarów, które było najpierw deską a później płytą kamienną, a potem tworzyło półkulę lub wieżę. Chrzcielnice stylu gotyckiego budowano z kamienia, brązu, miedzi, mosiądzu. A oto przykłady kamiennych - Gdańsk NMP z 1343 roku, Gilowice z 1440 roku, Bodzentyn z 1440 roku:

Gdańsk NMP – 1343 rok :

Trzciana – 1497 rok:

Wielgomłyn z XV wieku:

Poznań 1522 rok:

Charłupia Mała
1538 rok

Wysokie
1542 rok:

Poręba Radlna pocz. XVI w.

CHRZCIELNICE GOTYCKIE BRĄZOWE :

Kołobrzeg z 1335 roku:

Elbląg z 1387 roku:

W XIV i XV wieku, na skutek licznych powiązań dynastycznych obserwuje się znaczne ożywienie stosunków między Polską a Węgrami. Ważnym faktem było zastawienie części SPISZA w 1412 roku przez Zygmunta LUKSEMBURSKIEGO WŁADYSŁAWOWI JAGIELLE.

Chrzcielnica w LEWOCZY :

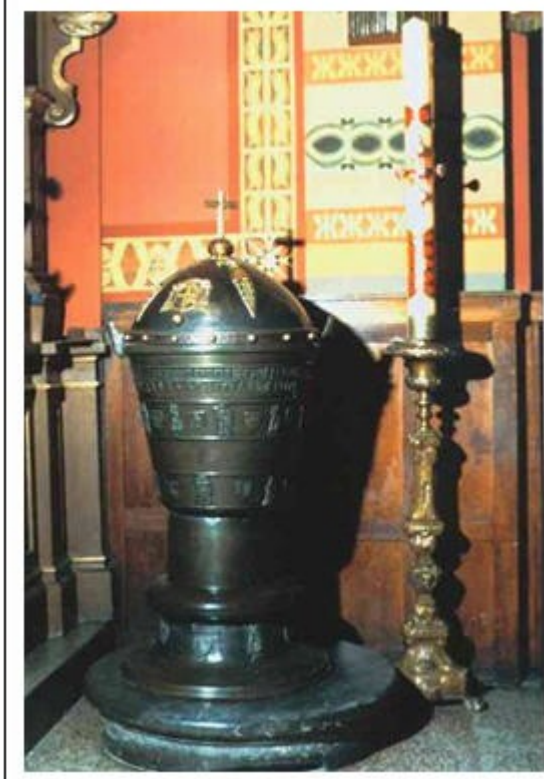

Stara LUBOWNIA

Chrzcielnice w kościołach krakowskich:

Św. Krzyża 1420 rok:

OO Karmelitów na Piasku z
1425 roku

Bożego Ciała

Św. Szczepana z 1425 roku

NMP

Św. Piotra i Pawła z 1528 roku

Św. Mikołaja z 1536 roku

Inne chrzcielnice metalowe:

MIEDZIANA

Gniezno katedra z I połowy XV wieku:

MOSIĘŻNA

Rogoźno /pow. obornicki, woj. poznańskie/
mosiężna chrzcielnica gotycka z I połowy XV
wieku - w kształcie kotła na trzech łapach
zwierzęcych, ozdobiona pięcioma postaciami
świętych, pieczęciami z XIV wieku i
medalionem rusko-bizantyjskim,
prawdopodobnie z XII wieku,

